

Tubák-Bortnyik Éva

1945-ben született Kolozsváron. 1970. diploma, Képzőművészeti Főiskola, Kolozsvár. 1977 óta Bécsben él. 1981 óta készít művészeti alkotótársával, Tubák Csabával közösen experimentális filmeket, fény- és videóinstallációkat.

Tubák Csaba

1943-ban született Kolozsváron. 1966 diploma, Kolozsvári Egyetem Közgazdasági fakultása, Kolozsvár. 1968 óta Bécsben él, számítógép-szakember (szoftver-fejlesztő)

Válogatott kiállítások és bemutatók:

- 1982 *Magyar Műhely Szimpozion*, Párizs
Experimentális filmfesztivál, Budapest
- 1983 *Tisztelet a szülőföldnek*, Műcsarnok, Budapest
Einstellung-Ausstellung Großweikersdorf (A)
- 1984 *Begegnungen* nemzetközi szimpozion, Breitenbrunn (A)
- 1985 *Exakte Tendenzen*, Schloß Buchberg, Buchberg am Kamp (A)
- 1985 *Buchbergi térkonstrukciók*, Fészek Galéria, Budapest
- 1988 *Művészet sötétben*, Fészek Galéria, Budapest
- 1989 *Magyar Műhely Szimpozion*, Szombathely
Szimmetria, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
- 1992 *Magyar experimentális filmek*, Jeu de Paume, Párizs
- 1993 *Rend és Káosz*, Barcsay terem, Magyar Képzőművészeti Főiskola, Budapest
- 1994 *AnnArt*, nemzetközi performansz fesztivál, Szt. Anna-tó, Románia
- 1996 *Kuglóf és fasírt* (osztrák-magyar kísérleti filmfesztivál), Budapest / Bécs
4x4, Leopold Bloom Galéria, Szombathely
- 1999 *Perspektiva*, Műcsarnok, Budapest

A megtévesztett szem, 1996

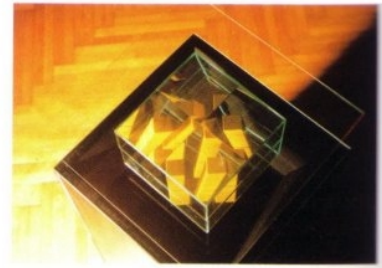
A síkoptika-rendszer által irányított fény a mértani formákból álló térkompozíciót érintve felbontja a perspektíva törvényeit, és a megtévesztett szem, feladva kezdeti „korrigáló” ösztönét, lelkesen veszi tudomásul, hogy a mű megvalósításának aktív részévé vált.

Transit VI, videoinstalláció, 1996

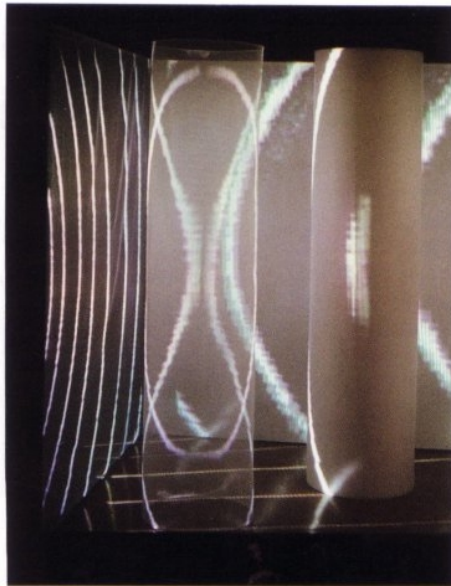
Az installáció: Az installáció, amely egy fényelnyelő anyaggal (fekete bársony) borított sötét térben található, amelyet a látogató csak egy nézetből tekinthet meg a doboz egyik oldalán található nyíláson keresztül. A vetítés egyidejűleg történik a két videovetítővel, a merev, áttetsző hálóból kialakított dobozra irányul, amelyben négy azonos méretű henger áll (három fehér és egy fényáteresztő). A vetítők a kocka képzeletbeli átlóján átfutó szimmetriatengelytől egyenlő távolságra találhatók, és a néző szeme előtt takarva vannak. Ezáltal egyidejűleg lesz látható ugyanazon film frontális és profil vetítése. A koncepció: Mivel a néző nem a szimmetriatengely nézetéből lát rá a térkonstrukcióra, amelyen a vetített film kétszeresen „lecsapódik”, ugyanazon filmről két egymástól teljesen különböző képet kap.

A film: Kameránk rögzíti a fekete fényelzáró felületekre vágott, mértanilag megszerkesztett nyílásokon átszabaduló (ellen-) fényt. A felvétel folyamán ezek a felületek és velük együtt a fénycsíkok változó sebességgel és különböző irányban mozognak. A mozgás manuálisan történik, ami a mű egyébként szigorúan geometrikus voltát ellensúlyozza. Míg az álló vagy lassan elmozduló fénycsík kivetítve éles képet ad, addig a gyorsuló mozgásban lévő kiszélesedik, a forma felbomlik és egyben veszít élességéből, valamint fényerejéből, a sebesség növekedésének függvényében. Felvételkor a lemez rései passzívan áteresztik a fényt, mint külső erőt. Ezek a fénycsíkok azonban kivetítve maguk is fényforrássá változnak, és aktív energiát sugároznak. A sötét térben elhelyezett objektetek felfogják a transzponált fényvonalakat, de a szemlélő ezt nem a megvilágítás következményeként, hanem illúzióként éli át: mintha a tárgyak maguk világitanának. Vetítéskor a néző ösztönösen igyekszik követni szemével a vonalak – önmagukban szinte érdektelen – mozgását. A szem viszont rövid idő leforgása alatt magától „ráeszmél” arra, hogy a vizuális élmény a tér, az idő (mozgás) és a fény összhatásában rejlik. Ezen összhatáson belül hol a térélmény, hol a mozgás érzékelése erősödik, máskor a fény esztétikai hatása kap fontosabb szerepet. A hangeffektus (a zene) pedig felerősíti az így elért vizuális hatást, és egyben segít kikapcsolni a külvilág zavaró tényezőit.

A látvány hatását fokozza az a tény is, hogy a felvett anyag időben elidegenített; a film lejátszási (virtuális) ideje hosszabb a rögzítési (valós) időnél.

T. Bortnyik Éva–Tubák Csaba
A megtévesztett szem, 1996

T. Bortnyik Éva–Tubák Csaba: *Transit VI*, 1996, videoinstalláció